

Apjir/ e-ISSN: 2602-2893

Cilt: 8, Sayı: 3, 2024, ss. 485-499/ Volume: 8, Issue: 3, 2024, pp. 485-499

Journal homepage: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/apjir>

ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

CİNSEL KİMLİK KARMAŞASINA FITRAT PSİKOLOJİSİ MERKEZLİ YAKLAŞIM

Mustafa ATAK

Dr., Erciyes Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kayseri
PhD. Erciyes University, Psychological Counseling and Guidance Application and Research Center, Kayseri/Türkiye

mustafaatakpdr@hotmail.com

orcid.org/0000-0003-2913-411X

ror.org/047g8vk19

Öz

Kişinin herhangi bir cinsiyete cinsel ya da romantik yönden duymuş olduğu ilgiyi ifade eden cinsel yönelim; temelde heteroseksüellik ve homoseksüellik diğer adıyla eşcinsellik olarak iki kısımda incelenmektedir. Heteroseksüellik kişinin karşı cinsle yönelik cinsel ya da romantik olarak çekim hissetmesini ifade ederken eşcinsellik, kişinin hemcinsine yönelik cinsel ya da romantik ilgi hissetmesini ifade etmektedir. Heteroseksüelliğin insan fitratına uygun olduğu görülürken eşcinselliğin insanın fitratına uygun olmadığı değerlendirilmektedir. İnsanın biyopsikososyal yapısı ve yaratılışı incelendiğinde bireysel ve toplumsal rolleri fitrat özelliklerini ortaya koymaktadır. Buna karşın son dönemde küresel düzlemdeki bazı çalışma ve teşviklerle eşcinsellik olgusu tüm dünyada yaygın hale getirilmeye gayret edilmektedir. Ruh sağlığı uzmanlarının önemli bir kısmı, cinsel kimlik karmaşası yaşayan gençlerde sağlıklı bir cinsel kimlik gelişimini desteklemek yerine nötr kalarak ya da fitrata aykırı cinsel yönelimleri destekleyici bir tutum takınarak bu türden eğilimleri normalleştirici bir rol üstlenmektedir. Halihazırda APA'nın tanı kriterleri de meseleyi normalleştirici bir nitelik taşımaktadır. Eşcinselliğin doğasına yönelik olarak yapılan birçok çalışmada eşcinselliğin doğuştan olmadığına ve sonradan kazanılan bir bozukluk olduğuna yönelik sonuçlar ortaya çıkmıştır. Eşcinselliğin etkileriyle ilgili yapılan çalışmalarda, bireylerde biyolojik ve psikolojik birçok probleme yol açtığı görülmüştür. Bu çalışmalar dikkate alınmamakta ve her geçen gün eşcinselliği topluma dayatma çabaları artmaktadır. Dolayısıyla bu konuda psikoloji alanından başlayarak bir paradigma değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu değişimi sağlama noktasında insanın yaratılışıyla şekillenen duygusal ve ruhsal özelliklerinin bütününe ifade eden fitrat psikolojisi merkezli çalışmalar faydalı olacaktır. Konu ile ilgili insan fitratını dikkate alan yeni tanı kriterleri oluşturmak gerekmektedir. Bu çalışmada fitrat psikolojisini ifade eden kaynaklar taranarak konu bütüncül bir şekilde ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikoloji, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Fitrat Psikolojisi, Heteroseksüellik, Eşcinsellik

Geliş Tarihi: 12.11.2024

Doi: doi.org/10.52115/apjir.1583616

Kabul Tarihi: 27.11.2024

A FITRAT PSYCHOLOGY-CENTERED APPROACH TO SEXUAL IDENTITY CONFUSION

Abstract

Sexual orientation, which refers to a person's sexual or romantic interest in any gender, is basically analyzed in two parts: heterosexuality and homosexuality. While heterosexuality refers to a person's sexual or romantic attraction to the opposite sex, homosexuality refers to a person's sexual or romantic interest in the same sex. While heterosexuality is considered to be compatible with fitrat, homosexuality is considered to be incompatible with fitrat. When the biopsychosocial structure and creation of human beings are analyzed, their individual and social roles reveal the characteristics of fitrat. On the other hand, recently, with some studies and incentives at the global level, the phenomenon of homosexuality has been made widespread all over the world. Instead of supporting the development of a healthy sexual identity in young people with sexual identity confusion, a significant number of mental health professionals assume a normalizing role by remaining neutral or adopting a supportive attitude towards sexual orientations contrary to fitrat. Currently, the APA's diagnostic criteria also normalize the issue. Many studies on the nature of homosexuality have concluded that homosexuality is not congenital but developed disorder. Studies on the effects of homosexuality have shown that it causes many biological and psychological problems in individuals. These studies are ignored and efforts to impose homosexuality on society are increasing gradually. Therefore, there is a need for a paradigm shift on this issue, starting from the field of psychology. At the point of ensuring this change, studies centered on the psychology of fitrat, which refers to the totality of the emotional and spiritual characteristics of human beings shaped by their creation, will be useful. It is necessary to create new diagnostic criteria that take into account the fitrat. In this study, the subject is addressed in a holistic manner by reviewing the sources expressing the psychology of fitrat.

Keywords: Psychology, Guidance and Psychological Counseling, Fitrat Psychology, Heterosexuality, Homosexuality

Atf / Cite as: Atak, Mustafa. "Cinsel Kimlik Karmaşasına Fitrat Psikolojisi Merkezli Yaklaşım". *Apjir* 8/3 (Aralık 2024), 485-499.

Giriş

1900'lü yılların başlarından itibaren cinsel özgürlük amacıyla ortaya çıkan feminizmde; kadınların ezilmelerinin en önemli nedeni olarak çocuk doğurmaları görülmüş¹, evliliğin kadın açısından kölelikten farklı olmadığı ifade edilmiş, cinsel devrimin hayata geçirilmesi için geleneksel cinsel kısıtlama ve tabuların kaldırılması gerektiği öne sürülmüştür. Bu bağlamda eşcinsellik, küçük yaşta cinsel birliktelik, evlilik öncesi cinsellik ve evlilik dışı cinsel yaşam ile ilgili kısıtlamaların kaldırılması gerektiği belirtilmiştir. İffet, kurtulunması gereken bir kavram olarak görülmüştür². Bu fikirler sonraki süreçte etkisini göstermiş ve dünya genelinde nüfusun azalması, aile kurumunda bozulmalar sonucunda evliliklerin azalması, boşanmaların artması ve fitrata aykırı cinsel yönelimlerin toplumda yaygınlaşması gibi sonuçları doğurmuştur. Bütün bu gelişmelerin ve başka birçok faktörün etkisiyle eşcinsellik son dönemde en çok tartışılan konulardan birisi olmuştur.

¹ Shulamith Firestone, *Cinselliğin Diyalektiği*, çev. Yurdanur Salman (İstanbul: Payel Yayınevi, 2013).

² Kate Millett, *Cinsel Politika*, çev. Seçkin Selvi (Payel Yayınevi, 2011).

Psikoloji biliminin kurucuları, eşcinselliği bir bozukluk olarak görmüşler ve bunun doğuştan gelmediğini belirtmişlerdir. Freud, eşcinselliğin psikoseksüel gelişimdeki çatışmaların bir sonucu olarak bireyin karşı cinsteki ebeveyni ile özdeşleşmesinin etkisiyle oluştuğunu belirtmiş ve doğuştan olmadığını vurgulamıştır ³. Jung, Adler ve psikanalistlerin büyük çoğunluğu eşcinselliğin sonradan oluşan bir bozukluk olduğunu ifade etmişlerdir.

Ancak 1950'lerden sonra Amerika'da Kinsey'in cinsel suçlardan dolayı hapse girmiş çok sayıda bireyi örnekleme dahil ederek manipüle ettiği ve geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapmadan sadece cinsel aşırılıklara odaklanan görüşleri, sonraki süreçte devrim niteliğinde bilimsel buluşlar gibi sunulmuş ve Amerikan toplumunun bilinçaltı, eşcinselliğin kabulüne hazırlanmıştır ⁴.

Bu ve benzeri çalışmalar netice vermiş ve 1952'de psikiyatrik hastalıklar kategorisinde yer alan eşcinsellik, 1973 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) üyelerinin çoğunluğunun katılmadığı bir toplantıda oy çokluğu ile hastalık kategorisinden çıkartılmıştır. 1990 yılında ise [Dünya Sağlık Örgütü](#) (WHO), eşcinselliği hastalıklar listesinden çıkarmış, 2015 yılında Amerikan Yüksek Mahkemesi, eşcinsel evlilikleri kabul eden bir karar beyan etmiştir. Bu süreçlerin sonunda 2022 yılı itibariyle Amerika'da 37 eyalet eşcinsel evlilikleri serbest hale getirirken 13 eyalet eşcinsel evlilikleri yasak saymıştır. Avrupa'da ise başta Hollanda olmak üzere birçok ülkede eşcinsel evlilikler serbest hale getirilmiştir ⁵.

Türkiye'de yapılan çalışmalar da eşcinselliğin son dönemlerde toplumda yaygınlaştığını göstermektedir. Üniversitede okuyan 1262 öğrenciyle yapılan bir çalışmada kendini eşcinsel ve biseksüel şeklinde ifade edenlerin oranı %1,9 olarak görülmüştür ⁶. 731 üniversite öğrencisiyle yapılan bir başka çalışmada ise gençlerin %3,6'sı kendisini eşcinsel olarak ifade ederken; araştırmaya katılan gençlerin %2,6'sı ise kendisini biseksüel olarak tanımlamıştır ⁷.

1. Modern Psikolojiye Göre Farklı Cinsel Yönelimler

Cinsiyet denildiğinde akla gelen biyolojik cinsiyet, dış genital organlarla belirlenmekte olup üç yapının sağlıklı çalışmasıyla ortaya çıkmaktadır: Genetik yapı; kromozomlar, gonadal yapı; yumurtalıklar, hormonal yapı; yumurtalıklarda üretilmiş olan hormonların

³ Kurt Freund vd., 22-30, "Parent-Child Relationsin Transsexual and Non-Transsexual Homosexual Males", *British Journal of Psychiatry* 124 (1974), 22-23.

⁴ Mücahit Gültekin, *Algı yönetimi ve manipülasyon. Kanmanın ve kandırmanın psikolojisi* (İstanbul: Pınar Yayınları, 2017).

⁵ Mustafa Atak, "Sosyal Medya ve Tv ile Gençliği Eşcinselliğe Yöneltilme Çabaları", *Farklı Cinsel Kimlik Yönelimler*, ed. Mustafa Atak (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2022).

⁶ Mehmet Eskin vd., "Same-sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey", *Archives of Sexual Behavior* 34/2 (2005), 185-195.

⁷ Gülden Nazlı Yeşiler, *Gençlerde Kişilik Bozuklukları ve Cinsel Yönelim* (Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010).

çalışması. Bu üç yapının tamamının sağlıklı bir şekilde çalışmasıyla birlikte cinsiyet ortaya çıkmaktadır. Temelde erkek ve kadın olmak üzere iki cinsiyet vardır. Cinsel organlarda doğuştan gelen bir gelişim bozukluğu olan ve interseks olarak ifade edilen hermafroditler kesinlikle üçüncü bir cinsiyet değildir. Bu durumlar bir sakatlık ya da anomaliyi ifade etmektedir. Cinsel organda bazen sakatlık olabilmekte ve çocuğun cinsiyeti hemen saptanamamaktadır. Ancak bu durum çocuğun bir cinsiyetinin olmadığı anlamına gelmemektedir. Çocuk her halükârda erkek ya da kız cinsiyetine aittir (Bayraktar, 2022).

Cinsel yönelim, kişinin herhangi bir cinsiyete karşı cinsel ya da romantik çekim yoluyla duymuş olduğu ilgiyi ifade etmektedir. Heteroseksüellik, kişinin karşı cins, cinsel ya da romantik çekim hissetmesi; eşcinsellik, kişinin hemcinsine yönelik olarak cinsel ya da romantik çekim hissetmesi; biseksüellik de kişinin her iki cinsiyete cinsel ya da romantik anlamda ilgi duyması olarak nitelendirilmektedir. Gey, geçmişte erkek ve kadın eşcinseller için kullanılırken son dönemde daha çok erkek eşcinselleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Lezbiyen ise kadın eşcinseller için kullanılmaktadır⁸. Homoseksüellik, Avrupa'da 19. yüzyılda erkek eşcinselliği için kullanılmış olup son dönemde kadın eşcinselleri için de kullanılmaktadır. Son yıllarda cinsel kimlik ile ilgili çeşitlendirme çabaları dikkat çekmektedir.

Psikoloji alanında başlangıçta akıl hastalığı olarak değerlendirilen eşcinselliğin kökeni noktasında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bu bağlamda cinsel yönelime ilişkin olarak ortaya çıkan kuramlar; evrimsel kuram, psikanalitik kuram, sosyal öğrenme kuramı, etkileşimci kuram, biyolojik kuram ve psikososyal kuramlar vb.dir.

Erkek eşcinselliğine odaklanan evrimsel kuram, kadın eşcinselliği konusunda herhangi bir görüş öne sürmezken erkek eşcinsellerin dolaylı açıdan topluma katkı sağlamaları nedeniyle evrimsel süreçte varlıklarını önemli görmektedir⁹.

Psikanalitik kuram, konuyu erkek üzerinden açıklamaya çalışmış ve erkek eşcinselliğini, zayıf baba figürünün olması ya da çocuğun babasıyla iyi bir ilişki geliştirememesinin sonucu olarak görmüştür¹⁰. Eşcinsellik konusunda yaşadığı kafa karışıklığı nedeniyle sürekli farklı görüşler öne süren Freud, eşcinselliğin birey için avantajlı bir tarafının olmadığını ancak hastalık olarak da düşünülemediğini ifade etmiştir¹¹. Adler, eşcinselliği; sadizm, mazoşizm, fetişizm, mastürbasyon, gibi cinsel sapkınlıklar kategorisi içerisinde değerlendirmiştir (Adler, 2023).

⁸ Gökhan Kabacaoğlu, *Gey ve Lezbiyenlerde Açılma Süreci: Nitel Bir Çalışma*. (Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2015).

⁹ Yeşiler, *Gençlerde Kişilik Bozuklukları ve Cinsel Yönelim*.

¹⁰ Freund vd., 22-30.

¹¹ Sigmund Freud, *Cinsellik Üzerine*, çev. Ali Avni Öneş (Say Yayınları, 2022).

Reich, Rado, Bieber, Socarides gibi psikanalistler, eşcinselliğin hastalık ve sapkınlık olduğunu belirtmişlerdir. Sınırsız bir cinsel özgürlüğü savunması sebebiyle çok fazla eleştirilen ve bu konudaki aşırı fikirlerinden dolayı yaşadığı ülkeden sınır dışı edilen psikanalist Reich, hem kadın hem de erkek eşcinselliğinin insan doğasına aykırı cinsel gelişme olduğunu, eşcinsel bireylerin hem ruhsal hem de cinsel olarak hasta olduklarını ifade etmiştir ¹².

Freud sonrası psikanalistler eşcinselliği genelde bir hastalık ve bozukluk olarak görmüşlerdir ¹³. Ayrıca gençleri eşcinsellikten korumak gerekliliğinden söz etmişlerdir. Erkek eşcinsellerin erken çocukluk döneminde babanın yerine anneye özdeşim kurmaları sonucunda karşı cinse özgü davranışlar ortaya koyduğunu iddia etmişlerdir ¹⁴. Bazı psikanalistler ise olumsuz baba-erkek çocuk ilişkisinin ya da babanın yeterince model olamamasının sonucu olarak erkekte eşcinsel eğilimin gelişebileceğini vurgulamışlardır. Psikanalistlerin önemli bir kısmı kız ve erkek çocuklarının cinsiyetle ilgili davranışlarının geliştirilmesinde çocukla baba ilişkisinin en önemli faktör olduğunun altını çizmişlerdir.

Toplumun eşcinselliğe yönelişinde artış olduğunu ve bu durum sebebiyle çok acılar yaşanacağını belirten ve 45 erkek eşcinsel birey ile gerçekleştirdiği psikanalitik yönelimli terapilerinin sonucunda, 20 bireyin (%44) tamamen heteroseksüel davranışlara yöneldiğini öne süren [Sacorides](#), 1992 yılında Kaufman ve Nicolossi ile birlikte NARTH'ı (Eşcinselliğin Terapisi ve Araştırılması için Ulusal Birlik) kurmuştur ¹⁵. Burada daha sonra eşcinsel bireylere talepleri doğrultusunda fitratına ve asli yapısına döndürme bağlamında dönüşüm terapisi çalışmaları yürütülmüştür ¹⁶.

Jung, eşcinselliğe değinirken erkek kimliği ile “anima” ilişkisini vurgular. Temel anne arketipi etrafında bulunan anima, erkek bireyde fazlaca geliştiğinde bireyin karakterinde esneklik meydana getirerek onu aşırı hassas, öfkeli, fevri, kıskanç ve uyumsuz hale dönüştürebilir. Ona göre erkek eşcinselliğinin anima ile bağlantısı aşıkardır. Bu yaşanan süreç daha çok hermafrodit arketipten yetersiz şekilde ayrışmayı temsil etmektedir. Tek taraflı bir cinsiyet kimliği karşısında yoğun bir direnç dikkat çekmektedir. Jung, “bu durumun, asıl cinsel kimliğin tamamen yok olmadığı sürece patolojik bir durum olamayacağı” görüşünü ileri sürer ¹⁷.

¹² William Reich, *Cinsellik Üzerine, Gençliğin Cinsel Mücadelesi*, çev. Hüsen Portakal (İstanbul: Yaprak Yayınları, 1991).

¹³ Kurt Eissler, “The Effect on the Structure of the Ego on Psychoanalytic Technique”, *Journal of The American Psychoanalytic Association* 1 (1953), 104-143.

¹⁴ J. Michael Bailey - Kenneth J. Zucker, “Childhood Sex-typed Behavior and Sexual Orientation: a Conceptual Analysis and Quantitative Review”, *Developmental Psychology* 31/1 (1995), 43-55.

¹⁵ Charles W. Sacorides, *Beyond Sexual Freedom* (California: Quadrangle/New York Times Book Company, 1975).

¹⁶ Joseph Nicolosi, *Eşcinseller İçin Değişim Terapisi*, çev. Sümeyye İrem Soylu (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2024).

¹⁷ Carl Gustav Jung, *Archetypus, Kollektives Unbewusstes*. (Düsseldorf: Solothurn Düsseldorf Walter, 1989).

Eşcinselliğin doğuştan gelmediğini vurgulayan psikanalist Kohut'a göre, gelişim dönemlerindeki nesne seçimi çocukta eşcinselliğe yönelik duyguların gelişiminde büyük etkiye sahiptir¹⁸.

Sosyal öğrenme kuramına göre, çocuktaki öğrenme ve koşullandırma süreci eşcinselliğin gelişiminde etkilidir. Eşcinselliğin oluşumunda baştan çıkarma ve maruz kalma/taklit gibi varsayımlar büyük öneme sahiptir. Baştan çıkarma varsayımı, erken çocukluk yıllarında çocukların yaşadığı eşcinsel deneyimlerin, çocuğun ilerleyen zamanda eşcinsel eğilim içerisinde olma ihtimalini artırmaktadır. Maruz kalma/taklit varsayımı da eşcinsel eğilimli bireylerin, eşcinsel eğilimli rol modelleri taklit etme yoluyla bu eğilimi kazandığını öne sürmektedir¹⁹.

Ayrımsal pekiştirme kuramına göre, cinsiyete özgü olan ya da cinsiyete özgü olmayan davranışlar, ebeveynlerin davranış pekiştirme sürecindeki tutumlarıyla alakalıdır²⁰. Burada cinsiyetine has davranışları çevresi tarafından desteklenen çocuklar, sonraki dönemlerde cinsiyetleri doğrultusunda davranışlar gösterecektir. Bu tür yaklaşımla büyüyen çocukların heteroseksüel cinsel eğilime yönelme ihtimali oldukça yüksek görünmektedir.

Psikososyal yaklaşımlara göre, kendi cinsiyetine özgü davranışları çevre tarafından pekiştirilen çocuklar, sonrasında kendi cinsiyetleri ile uyumlu davranışlarda bulunmaktadır ve bu çocukların heteroseksüel eğilime yönelme ihtimali oldukça yüksek görünmektedir. Cinsiyetine özgü davranışları çevre tarafından yeterince pekiştirilmeyen çocuklarda ise ilerleyen dönemlerde eşcinsel eğilime yatkın davranışlar görülebilmektedir²¹.

Egzotik olanın erotik olacağı görüşünü temel alan etkileşimci kuram; cinsiyet-uyumlu (gender- conforming) çocukların, karşı cinsten akranı olan çocukları yabancı ve alışılması zor şekilde algıladıklarını, cinsiyet uyumsuz (gender nonconforming) çocukların da hemcinsi olan yaşlılarını farklı ve alışılması zor şekilde algıladıklarını iddia etmektedir. Bu kurama göre, çocukluk döneminde yaşanan bu egzotik çekimin, ilerleyen dönemlerde cinsel yönelime dönüşme ihtimali yüksektir²².

¹⁸ Heinz Kohut, *Psikanalizin Öteki Yüzü*, çev. Yavuz Erten vd. (İstanbul: İthaki Yayınları, 2004).

¹⁹ Yeşiler, *Gençlerde Kişilik Bozuklukları ve Cinsel Yönelim*.

²⁰ Balley - Zucker, "Childhood Sex-typed Behavior and Sexual Orientation: a Conceptual Analysis and Quantitative Review".

²¹ Richard Lippa, "Gender Related Traits of Heterosexual and Homosexual Men and Women.", *Archives and Behavior* 37 (2002), 245-149.

²² Sandra Lipsitz Bem, "Gender Schema Theory: a Cognitive Account of Sex Typing", *Psychological Review* 88/4 (1981), 354-364.

Normallik teorisi; eşcinsel bireylerin farklı biçimde doğduklarını ve bu farklılığın da doğal olduğunu ileri sürmektedir²³. Herhangi bir bilimsel araştırma ile desteklenmemiş olan bu teorinin savunucusu Kinsey, fikirlerini Darwin'in türlerde var olan çeşitliliğin evrimsel değeri hipotezine dayandırarak; cinsel eğilimin, saç, göz ve deri rengi gibi insanın birçok çeşitliliğinden biri olduğunu iddia etmektedir²⁴.

Cinsel yönelimi açıklayan biyolojik kökenli yaklaşımlar; daha çok genetik ve hormonal yapı ile ilgili çalışmalar ve beyin işlevlerinin araştırılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu kuramların dışında psikoloji alanında eşcinselliğin oluş nedeni ile ilgili yapılan birçok araştırma sonuçları eşcinselliğin doğuştan olmadığı yönündedir.

Psikolojinin eşcinselliğin doğuştan olmayıp yetersiz baba figürü ve çevresel etmenler nedeniyle oluştuğu görüşünün aksine günümüzde üniversitelerde psikoloji eğitimi veren akademisyenlerin çoğunluğunun söylem ve paylaşımlarına bakıldığında; bunların eşcinselliği bir bozukluk ya da hastalık olarak görmek yerine doğuştan gelen bir durum olduğu düşüncesiyle eşcinsel eğilimleri normalleştirme çabası içerisinde oldukları görülmektedir. Bu kişiler, eşcinsel bireylerin talepleri doğrultusunda olsa bile onarım terapisi ya da hayata yeniden döndürme terapisi gibi yardım niteliğindeki terapileri uygun bulmamaktadırlar. Türkiye'de psikolog ve psikiyatristlerle yapılan araştırmalar konuya bakışın Batı'dan farklı olmadığını göstermektedir.

Deneklerin büyük çoğunluğunu psikologların oluşturduğu bir araştırmada 130'u psikolog olan 140 ruh sağlığı uzmanına, eşcinsel eğilimleri nedeniyle başvuran ve bu durumdan kurtulmak için terapi almak isteyen danışanlara terapi desteği verme durumu sorulduğunda, sadece 1 uzman, iyileştirmeye yönelik bir destek sağladığını belirtmiştir. Diğer 139 uzman, eşcinsellik sorunu yaşayan bireylere sıkıntılı durumlarından kurtulabilmesi yönünde terapi yapmadıklarını belirtmiştir²⁵.

Psikiyatri uzmanlarının cinsel kimlik konusundaki görüşlerinin incelendiği bir başka araştırmada, psikiyatristlerin çoğunluğu, cinsel yöneliminden rahatsızlık duyan ve bu durumundan kurtulmak isteyen danışanlarla görüşmeler yaptığında, danışanlarının bu tür beklentilerine olumlu cevap vermediklerini ve bu yaşadıkları cinsel yönelim karmaşası durumunu normalleştirme yönünde bir yaklaşım sergilediklerini ifade etmişlerdir²⁶.

²³ Jack Dresserr, "Ethical Concerns Raised When Patients Seek to Change Same-Sex Attractions", *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy* 5/3-4 (2002), 181-204.

²⁴ Alfred C Kinsey vd., "Sexual Behavior in the Human Male", *National Library of Medicine* (1948).

²⁵ Tuna Ezgi, "Türkiye'de Ruh Sağlığı Çalışanlarının Gey ve Lezbiyenlere Yönelik Tutumları.", *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi* 6/2 (2019), 149-168.

²⁶ Şükrü Keleş vd., "Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Hakkında Psikiyatristlerin Etik Söylemleri: Nitel Bir Araştırma", *Türk Psikiyatri Dergisi* 31/1 (2020), 31-40.

214 klinik psikolog ile görüşülerek yapılan bir başka çalışmada ise klinik psikologların büyük çoğunluğunu eşcinselliği ve transseksüelliği doğuştan gelen normal bir eğilim olarak gördüklerini ifade etmişlerdir ²⁷.

Bu sonuçlar, eşcinsellik konusunda geçmiş dönemdeki ruh sağlığı profesyonellerinin aksine Türkiye'deki ruh sağlığı alanında çalışanların konuya insan fitratına aykırı bir çerçeveden baktıklarını ve bu gençlerin terapi ve tedavisi yönünde bir çabalarının olmadığını göstermektedir.

2. Farklı Cinsel Kimlik Yönelimlerinin Doğasına ve Tıbbi-Psikolojik Etkilerine Yönelik Bazı Araştırmalar

Fitrata aykırı cinsel yönelimler ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunun, bu eğilimlerin toplumda normalleştirilerek yaygın hale getirilmesi amacıyla manipüle edilerek sunulduğu görülmektedir.

30 eşcinsel ve 30 heteroseksüel birey üzerine yapılan anket çalışması, indirgemeci bir yaklaşımla tüm insanlığa genellenerek kullanılmıştır. Araştırmayı yapan Hooker, bu anketleri düzenledikten sonra eşcinselliğin heteroseksüellik gibi normal cinsellik türü olduğunu iddia etmiştir ²⁸. APA, 1973 yılındaki toplantısında bu araştırmaya dayanarak insanın fitratına aykırı cinsel yönelimler için daha önce koyduğu hastalık, psikolojik rahatsızlık ve anormal davranış şeklindeki tanıyı kaldırarak normalleştirme yolunda tartışmalı bir karar almıştır.

85 çift yumurta ikizi eşcinsel ile yapılan araştırmada, çift yumurta ikizlerinin eşcinsel davranış uyuşumunun genele göre yüksek düzeyde olduğu görülürken tek yumurta ikizlerinin eşcinsel davranışlarında bu oranın çift yumurta ikizlerinden daha yüksek bir uyuşum sergilediği gözlenmiştir. Araştırmadaki bu sapma, eşcinselliğin kalıtsal olabileceğinin delili gibi görünse de çalışmada, ikizlerin aynı çevre ve ortamda yetişmeleri nedeniyle aynı faktörlerden benzer oranda etkilenme yatkınlığı taşıdıkları göz ardı edilmiştir. Dolayısıyla bu bulgular, eşcinsellik davranışının kalıtsal kökenli olduğunu göstermemektedir. Ayrıca farklı çevre ve ortamlarda yetişmiş tek yumurta ikizlerinde görülen eşcinsellik oranının genel yaygınlıktakine yakın olduğunu gösteren birçok araştırma da bulunmaktadır ²⁹.

Son yıllarda eşcinselliğin doğasına yönelik araştırmalarda, LGBT lobisinin baskılarıyla, büyük azalma görülmüştür. Bu yoğun baskılara rağmen tarafsız olarak yapılan bazı

²⁷ Burcu Yüksek, *Investigation of Attitudes Towards Homosexuality and Transgenderism Among Heterosexual* (İstanbul: Bilgi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2016).

²⁸ Evelyn Hooker, "The Adjustment of male overt homosexual.", *Journal of Projective Techniques* 21 (1957), 18-31.

²⁹ Kurban Uğurlu, "Psikoseksüel Bozukluklar.", *Psikiyatri*, ed. Selim Özaydın (İstanbul: İ.Ü. Tıp Fakültesi Yayınları., 1984), 337.

araştırmaların eşcinsellik gibi fitrata aykırı cinsel yönelimlerin doğuştan olmadığını kanıtlayıcı nitelikte olduğu görülmektedir.

7000'den fazla eşcinsel ve heteroseksüel kişi ile çalışılan kapsamlı bir araştırmada; heteroseksüel ve eşcinsel bireylerin göz rengi, kan grubu ve saç rengi ile Rh faktörlerinin farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma sonucunda eşcinsel ve heteroseksüel bireyler arasında saç rengi ve göz rengi bakımından istatistiksel olarak bir farklılık bulunamamıştır³⁰.

ABD, Avrupa ve Avustralya'dan 22 araştırma merkezi ve birçok bilim insanının iştirak ettiği bir araştırmada; 477.500 bireyin DNA örnekleri incelenerek bu bireylerin cinsel yönelimleri araştırılmıştır. Çalışmada; genetik etkenlerin cinsellik gelişiminde neredeyse yok denecek kadar az bir etkiye sahip olduğu, cinsel arkadaşlık kararında asıl belirleyici unsurların; bireyin yetiştiriliş tarzı, kişilik yapısı ve çevresel etkenler gibi genetik olmayan faktörler olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonunda; "eşcinsellik geni" olarak ifade edilen bir genin olmadığı, eşcinsel bireylerin yaklaşık %1'inde eşcinsellikle ilişkili kabul edilebilecek bazı genetik değişkenlerin olduğu ancak beş farklı bölgede yer alan bu %1'lik değişkenlerin eşcinsel eğilimlere etkisinin en çok %8-25 aralığında olabileceği belirlenmiştir. Burada ortaya çıkan sonuca göre; cinsiyetle ilgili genetik faktörlerin maksimum düzeyde etkili olduğu durumlarda dahi, asıl belirleyici etkenlerin genetik dışındaki faktörler olduğu görülmüştür³¹.

APA (Amerikan Psikoloji Derneği) Yayın El Kitabı Yardımcı Baş Editörü Dr. Lisa Diamond, kuirlere seslendiği bir konuşmasında (2014), "[...] 'doğuştan böyle ve değişemez' düşüncesini ispat mücadelesi artık sona ermiştir; [...] bu argümanın geri dönüp bize zarar vereceğini düşünüyorum. [...] kamunun bunu aleni olarak duymaya ihtiyacı vardır." demiştir. Haynes, bu sözleri, "Bir başka deyişle, politik amaçlar için doğuştan böyleyiz ve değişemeyiz, demeyi bırakın çünkü karşı taraf bunun doğru olmadığını bizim kadar iyi biliyor." şeklinde yorumlamaktadır³².

Eşcinsellik gibi fitrata aykırı cinsel yönelimler, bireylerde tıbbi birçok soruna da yol açmaktadır. Frengi, bel soğukluğu ve klamidy enfeksiyonu bunların en yaygınlarıdır. Bir eşcinsel hastalığı olarak bilinen AIDS'li kişilerin %77'sini homoseksüeller oluşturmaktadır. Eşcinsel erkeklerin kansere yakalanma riski eşcinsel olmayanlara göre iki kat daha fazladır³³.

³⁰ Ellis Lee vd., "Eye Color, Hair Color, Blood Type, and the Rhesus Factor: Exploring Possible Genetic Links to Sexual Orientation", *Archives Sexual Behavior* 37 (2008), 145-149.

³¹ Andrea Ganan vd., "Large-scale GWAS Reveals Insights into the Genetic Architecture of Same-Sex Sexual Behavior.", *Science* 365 (2019).

³² Laura A Haynes, <https://www.therapiequality.org/american-psychological-association-says-born-way-cant-change-not-true-sexual-orientation-gender-identity>, 2016.

³³ Paul A. Churc, *Eşcinsel Hayat Tarzının Sağlık Tehlikeleri*, çev. Gül Aktaş (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2021).

Eşcinsellik, bireylerin psikolojik sorunlarında da büyük artışlara yol açmaktadır. Lezbiyen kadınların heteroseksüel kadınlara göre yaşam boyu depresyon sıklığı, intihar düşüncesi ve girişimi, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı görülme sıklığı çok daha fazladır. Cinsiyet değiştiren bireylerin intihar oranlarının diğer bireylerin intihar oranlarına göre 20 kat daha fazla olduğu görülmüştür³⁴.

MMPI testi kullanılarak yapılan bir araştırmada ise eşcinsel bireylerde heteroseksüel bireylere göre daha yüksek düzeylerde kişisel ve duygusal hassasiyet bulunduğu tespit edilmiştir³⁵.

Son yapılan araştırmalar; eşcinsel bireylerde depresyon, anksiyete bozukluğu, sadomazoşist eğilimler, intihar eğilimi ve bağımlılık oranlarında bariz bir artış olduğunu göstermektedir. Mesela eşcinsel bireylerde depresyonun görülme sıklığı eşcinsel olmayan bireylere göre %150 daha yüksek görünmektedir³⁶.

3. Fitrat Psikolojisi Bağlamında Farklı Cinsel Kimlik Yönelimleri

Fitrat, yarmak ve yararak çıkmak manasındaki “ftr” kökünden gelmektedir. Ftr, mutlak yokluğun yarılması yoluyla varlığın ortaya çıkması hali olarak görülen ilk yaratılış durumunu ifade etmektedir. Fitrat kelime olarak Kur’an’ı Kerim’de tek bir ayette bulunmaktadır. “*Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah’ın insanları üzerinde yarattığı fitratına dosdoğru çevir. Allah’ın yaratışını değiştirmek söz konusu değildir. Dosdoğru din işte budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.*”³⁷. Burada fitratın yani Allah’ın varlığı yaratışındaki aslın ve özün değişmeyeceği vurgulanmaktadır. Dinin de aslında fitratı ifade ettiği ve dine yönelmenin fitrata yönelmekle eşdeğer görüldüğü vurgulanmaktadır.

Fitrat, aslî yaratılışı ifade etmektedir. Her şeyi yaratan Allah, kâinattaki her bir türü kendisine ait özel kurallara tabi hallerde, şartlarda ve niteliklerde yaratmıştır. İşte bu her türe özel yaratışa fitrat denmektedir. Kâinatta, yaratılan hiçbir canlı kendi türünün özellikleri dışında davranmamakta ve yaratılıştaki fitri özelliklerin dışına çıkmamaktadır. Yaratıcı, her türü kendisine özel niteliklerle donatarak yaratmıştır.

“*Bütüin mülk (sahiplik, egemenlik ve tasarruf) elinde bulunanın şanı ne yücedir! Ve O, her şeye gücü yetendir.*”³⁸ ayet-i kerimesinde gerçek anlamda güç ve kudretin yalnızca Allah’a ait olduğu vurgulanmaktadır. “*Rahman’ın yaratışında bir düzensizlik göremezsin.*”³⁹ beyanı kâinatta her şeyin mükemmel bir tabiatta yaratıldığına işaret etmektedir.

³⁴ Churc, *Eşcinsel Hayat Tarzının Sağlık Tehlikeleri*.

³⁵ B. Riess, “Psychological tests in homosexuality”, *Homgmoresexual Be-havior: A Modern Appraisal* (New York: Basic Book., 1980).

³⁶ Churc, *Eşcinsel Hayat Tarzının Sağlık Tehlikeleri*.

³⁷ el-Rum, 30/30, ts.

³⁸ el-Mülk 67/1, ts.

³⁹ el-Mülk 67/3, ts.

Aslında fitrat, insanın yaratılışı ile birlikte oluşan duygusal ve ruhsal özelliklerinin bütünüdür. Bu özellikleri değiştirmeye yönelik durumlar, insanı asli yapısından uzaklaştırmak ve insanın fitratını bozmak anlamına gelmektedir. “Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da zevcesini var eden, her ikisinden de birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah’tan ve akrabalık (bağın)ı kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir.”⁴⁰ ayetinde belirtildiği gibi yaratılışa kadın ve erkek şeklinde iki cinsiyet mevcuttur. Çocukluktan itibaren yanlış ebeveyn tutumları, akran ve çevre gibi faktörlerin etkisiyle ortaya çıkan fitrata aykırı cinsel yönelimler, psikoloji alanında ve birçok araştırmada görüldüğü gibi yaratılışa var olmayıp sonradan oluşan bir sapma durumudur.

“Sizi topraktan yaratmış olması sonra da beşer olup dağılmanız da onun ayetlerinden (varlığının, birliğinin, sonsuz kudret ve hikmetinin belgelerinden, delillerinden)dir. Sizin için nefislerinizden kendileri ile sükûn bulacağınız ve aranızda muhabbet ve merhamet kıldığı eşler yaratmış olması da onun ayetlerindedir. Muhakkâk bunlarda düşünen bir topluluk için ayetler vardır.”⁴¹ beyanında, fitratın cinsel anlamda karşı cinsle meyil ile birlikte evliliğe yöneldiği ve eşlerin evlilikle birlikte psikolojik anlamda sükûn bulabileceği, kadın ve erkeğin kalbindeki sevgi ve muhabbetin Allah’ın yeryüzündeki ayetlerinden olduğu ifade edilmektedir.

Fitrat hadisi olarak bilinen “Her çocuk ancak fitrat üzere dünyaya getirilir. Bundan sonra anası babası (Yahudi ise) onu Yahudi yaparlar, (Hıristiyan ise) onu Hıristiyan yaparlar, (Mecûsî ise) onu Mecûsî yaparlar.”⁴² hadis-i şerifi, İslam’ın bir fitrat dini olduğunu ve her doğan çocuğun temiz bir fitrata sahip olduğunu vurgulamaktadır. Anne babanın çocuk üzerindeki inanç açısından tesiri olduğu gibi cinsel kimlik şekillenmesinde de etkisi bulunmaktadır. Bir hadis-i şerifte “çocuğun babasının sırrı” olduğu ifade edilirken babanın çocuk üzerindeki etkisinin önemi vurgulanmaktadır.⁴³

Eşcinsel ilişkiler hem bir fitrattan uzaklaşma hem de nefis yapısı üzerinden değerlendirildiğinde nefis-i emmarenin menfi güçlerinin, nefsin ulvî (yüksek) yönlerini sembolik manada, adeta iğfal (aldatıp baştan çıkarma, cinsel yönden istismar) ettiği görülmektedir⁴⁴. İnsan fitratına aykırı ilişkiler insanın bir çeşit kendi kendisine tecavüz etmesi, kendi hakikatinden uzaklaşması gibi sonuçları doğurmaktadır.

İstiridyenin sert kabuğunun altındaki etli katmanların derinliklerine gizlenmiş bir inci bulunduğu gibi, her bireyin içsel yapısında mecâzi anlamda bir beyaz inci mevcuttur. Bu, “rûh” ya da “can” olarak ifade edilmektedir. Beden atomistik, moleküler bir yapıya sahipken can; zaman, madde, mekân ötesi bir boyutta yer almaktadır. İlahi Bir’likten gelen can’ın ilâhî Bir’lik boyutu ile bağlantısı sürekli devam etmektedir. Can, dünyadaki

⁴⁰ el-Nisa 4/1, ts.

⁴¹ el-Rum, 30/20-21, ts.

⁴² Buhârî, “Cenâiz” 92, ts.

⁴³ İsmail b. Muhammed el-Acluni, *Keşfü’l Hafa*, çev. Mustafa Genç (İstanbul: Beka Yayınları, 2019).

⁴⁴ Abdürrezzak Kâşânî, *Te’vilât-I Kâşâniyye*, çev. Ali Rıza Doksanyedi (An: Kadioğlu Matbaası, 1987).

parçalanmışlık durumunun karşı kutbunda bulunan bütünlüğün, tevhidin, birliğin hasretiyle yaşamını sürdürmektedir. Her bireyin bilinçdışıdaki en büyük arzu ve isteği tekrar bu Bir'liğe, tevhide ulaşmasıdır⁴⁵. Kişinin farklı arayışlara girmesi de bir nevi bu birliğe ve özüne ulaşma arayışını yanlış kulvarda yapmasının bir sonucudur.

Kadınlar, yeryüzünde Allah'ın Cemâl isimlerini (güzellik, yaratıcılık, şefkat, merhamet, bilgelik vb. özelliklerle) yansıtırken, erkekler Celâl isimlerini (cezalandırma, sertlik, şiddet, öfke vb. özelliklerle) yansıtmaktadır. Fitrî yapısından uzaklaştırılan insanlarda bu özelliklerde sapmalar meydana gelmiştir⁴⁶. Kadın ve erkeğin fitratına uygun davranması yaşadığımız çağda yoğun bir biçimde görülen cinsel kimlik karmaşası, aile içi, şiddet, boşanma gibi birçok sorunun çözümünde etkili olacaktır.

Sonuç

Batı'da olduğu gibi Türkiye'de de son dönemde gençleri normal dışı cinsel eğilimlere teşvik faaliyetleri hız kazanmaktadır. Gençlik, her taraftan çepeçevre kuşatılarak zor durumda bırakılmakta ve bu konuda çözüm adına ruh sağlığı uzmanlarına yönlendirilmektedir.

Modern psikolojide eşcinsellik gibi normal dışı cinsel yönelimler sonradan oluşan bir bozukluk olarak değerlendirilmiştir. Psikolojinin kurucuları olarak bilinen Freud, Jung ve Adler eşcinselliğin doğuştan olmayıp sonradan kazanılan bir tür bozukluk olduğunu vurgulamışlardır. Psikanalistlerin önemli bir kısmı eşcinselliğin doğası konusunda fitrata uygun yaklaşım içerisinde bulunmuştur. Fakat APA'nın ve Dünya Sağlık Örgütü'nün eşcinselliği normal olarak değerlendirmesi sonrasında eşcinselliğin doğası ile ilgili görüşlerde değişimler yaşanmış ve gitgide fitrata aykırı şekilde görüşler öne sürülmüştür. Son yıllarda LGBT lobisinin baskısıyla yapılan araştırmaların büyük çoğunluğu fitrata aykırı şekilde düzenlenmiş olup baskı kanallarının etkinliği iyice artırılmıştır. Bu etkiler neticesinde psikologların büyük bir kısmı fitrata aykırı şekilde cinsel yönelimleri bireyin normal gelişimin bir parçası gibi görmekte ve bireylerin bu süreçte yaşamış oldukları psikolojik sorunları iyileştirmeye yönelik adım atmak yerine meseleyi normalleştirme çabası içerisinde olmaktadır.

Halbuki cinsel kimlik sapmalarının kökeninde, gelişimin hassas ve kritik dönemlerinde çocuğun güvenilir ve sağlıklı bir özdeşleşme imkânı bulamaması sonucu yetişkinlik döneminde farklı cinsel kimlik bozukluğu göstermesi yer almaktadır. Cinsel kimlik bozukluğu gösteren erkekler, gelişimin kritik dönemlerinde güven duydukları ve model alabilecekleri erkek figürü bulamadıklarında ilerleyen yaşlarında kimlik karmaşası sorunuyla yüz yüze kalabilmektedir. Aile içinde tutarlı ve güven verici bir baba modeli göremeyen ya da ağabey, amca, dayı gibi aile yakınları bulunmayan erkek çocuklar,

⁴⁵ Mustafa Merter, *Hekatonla Son Tango* (İstanbul: Ketebe Yayınları, 2023).

⁴⁶ Mustafa Atak - Mustafa Merter, "Nefs Psikolojisine Göre Celal-Cemal Dengesinin Bozulması ve Eşcinsellik", *Farklı Cinsel Kimlik Yönelimler*, ed. Mustafa Atak (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2022).

şartlar da bu konuda zorlayıcı olduğunda cinsel davranış bozuklukları gösterebilmektedirler.

Fitratın temiz yaratılan insan, erkek ya da kadın olarak doğmaktadır. Sonrasında aile ve çevrenin etkisiyle cinsel kimlik karmaşası yaşayan bireyler son yıllarda küresel düzeydeki propaganda ve baskılarla fitrata aykırı cinsel yönelimlere meyledebilmektedir. Bu noktada özellikle ruh sağlığı profesyonellerinin meseleye yaklaşımı bireylerin içinde yaşadıkları girdaptan kurtularak özüne ve fitratına yönelmesinde oldukça önemlidir. Dolayısıyla fitrat psikolojisi bağlamında çalışmalar yürütmek büyük önem arz etmektedir.

Yapılan çeşitli araştırmalardan da anlaşılacağı üzere yaratılışa birlikte gelen ve cinsel kimliğe aykırı olan cinsel yönelimler; insan psikolojisini ve sağlığını bozmakta, ömrü kısaltmakta ve insanı kendi gerçeğinden uzaklaştırmaktadır. Toplumun bir ahtapot gibi birçok koldan saran bu fitrata aykırı cinsel eğilimler, Türkiye'de de bilinçli bir çaba ile yaygınlaştırılmaya ve normalleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu noktada konuyla ilgili alanlarda çalışan ruh sağlığı uzmanlarının fitrata uygun terapi ve tedavi yöntemleri geliştirmesi ve yardım bekleyen bireylere toplumsal açıdan el uzatması hayati öneme sahiptir.

Ayrıca fitrata aykırı cinsel yönelimlerle ilgili gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı, örgütsel olarak propaganda yapanlara yönelik yaptırımlar uygulanmalı, medyanın ve sosyal medyanın bu konudaki teşviklerini önlemeye yönelik yasal mevzuat oluşturulmalı ve topyekûn fitrata yönelik hareketi başlatılarak tv programları, sosyal medya ve kamu spotları yoluyla toplumda farkındalık oluşturulmalıdır.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Yazar(lar) / Author(s): Mustafa Atak

Finansman / Funding: Yazarlar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadıklarını kabul ederler. / The authors acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Kaynakça

- Acluni, İsmail b. Muhammed el-. *Keşfü'l Hafa*. çev. Mustafa Genç. 4 Cilt. İstanbul: Beka Yayınları, 2019.
- Adler Alfred. *Eşcinsellik Üzerine*. çev. Kamuran Şipal. İstanbul: Say Yayınları, 2023.
- Atak, Mustafa. "Sosyal Medya ve Tv ile Gençliği Eşcinselliğe Yöneltilme Çabaları". *Farklı Cinsel Kimlik Yönelimler*. ed. Mustafa Atak. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2022.
- Atak, Mustafa - Merter, Mustafa. "Nefs Psikolojisine Göre Celal-Cemal Dengesinin Bozulması ve Eşcinsellik". *Farklı Cinsel Kimlik Yönelimler*. ed. Mustafa Atak. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2022.
- Balley, J. Michael - Zucker, Kenneth J. "Childhood Sex-typed Behavior and Sexual Orientation: a Conceptual Analysis and Quantitative Review". *Developmental Psychology* 31/1 (1995), 43-55.
- Bem, Sandra Lipsitz. "Gender Schema Theory: a Cognitive Account of Sex Typing". *Psychological Review* 88/4 (1981), 354-364.
- Buhârî, "Cenâiz" 92, ts.
- Churc, Paul A. *Eşcinsel Hayat Tarzının Sağlık Tehlikeleri*. çev. Gül Aktaş. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2021.
- Dresserr, Jack. "Ethical Concerns Raised When Patients Seek to Change Same-Sex Attractions". *Journal of Gay & Lesbian Psychotherapy* 5/3-4 (2002), 181-204.
- Eissler, Kurt. "The Effect on the Structure of the Ego on Psychoanalytic Technique". *Journal of The American Psychoanalytic Association* 1 (1953), 104-143.
- el-Mülk 67/1, ts.
- el-Mülk 67/3, ts.
- el-Nisa 4/1, ts.
- el-Rum, 30/20-21, ts.
- el-Rum, 30/30, ts.
- Eskin, Mehmet vd. "Same-sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey". *Archives of Sexual Behavior* 34/2 (2005), 185-195.
- Ezgi, Tuna. "Türkiye'de Ruh Sağlığı Çalışanlarının Gey ve Lezbiyenlere Yönelik Tutumları." *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi* 6/2 (2019), 149-168.
- Firestone, Shulamith. *Cinselliğin Diyalektiği*. çev. Yurdanur Salman. İstanbul: Payel Yayınevi, 2013.
- Freud, Sigmund. *Cinsellik Üzerine*. çev. Ali Avni Öneş. Say Yayınları, 2022.
- Freund, Kurt vd. 22-30. "Parent-Child Relationsin Transsexual and Non-Transsexual Homosexual Males". *British Journal of Psychiatry* 124 (1974), 22-23.
- Ganan, Andrea vd. "Large-scale GWAS Reveals Insights into the Genetic Architecture of Same-Sex Sexual Behavior." *Science* 365 (2019). <https://doi.org/doi:doi:10.1126/science.aat7693>
- Gültekin, Mücahit. *Algı yönetimi ve manipülasyon. Kanmanın ve kandırmanın psikolojisi*. İstanbul: Pınar Yayınları, 2017.
- Haynes, Laura A. <https://www.therapequity.org/american-psychological-association-says-born-way-cant-change-not-true-sexual-orientation-gender-identity>, 2016.
- Hooker, Evelyn. "The Adjustment of male overt homosexual." *Journal of Projective Techniques* 21 (1957), 18-31.
- Jung, Carl Gustav. *Archetypus, Kollektives Unbewusstes*. Düsseldorf: Solothurn Düsseldorf Walter, 1989.
- Kabacaoğlu, Gökhan. *Gey ve Lezbiyenlerde Açılma Süreci: Nitel Bir Çalışma*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Kâşânî, Abdürrezzak. *Te'vilât-I Kâşânîyye*. çev. Ali Rıza Doksanıyedi. An: Kadioğlu Matbaası, 1987.
- Keleş, Şükri vd. "Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Hakkında Psikiyatristlerin Etik Söylemleri: Nitel Bir Araştırma". *Türk Psikiyatri Dergisi* 31/1 (2020), 31-40.
- Kinsey, Alfred C vd. "Sexual Behavior in the Human Male". *National Library of Medicine*. 1948. Erişim 11 Kasım 2024. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12773346/>
- Kohut, Heinz. *Psikanalizin Öteki Yüzü*. çev. Yavuz Erten vd. İstanbul: İthaki Yayınları, 2004.
- Lee, Ellis vd. "Eye Color, Hair Color, Blood Type, and the Rhesus Factor: Exploring Possible Genetic Links to Sexual Orientation". *Archives Sexual Behavior* 37 (2008), 145-149.
- Lippa, Richard. "Gender Related Traits of Heterosexual and Homosexual Men and Women." *Archives and Behavior* 37 (2002), 245-149.
- Merter, Mustafa. *Hekatonla Son Tango*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2023.

CİNSEL KİMLİK KARMAŞASINA FITRAT PSİKOLOJİSİ MERKEZLİ YAKLAŞIM

- Millett, Kate. *Cinsel Politika*. çev. Seçkin Selvi. Payel Yayınevi, 2011.
- Nicolosi, Joseph. *Eşcinseller İçin Değişim Terapisi*. çev. Sümeyye İrem Soylu. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2024.
- Reich, William. *Cinsellik Üzerine, Gençliğin Cinsel Mücadelesi*. çev. Hüsen Portakal. İstanbul: Yaprak Yayınları, 1991.
- Riess, B. "Psychological tests in homosexuality". *Homomorosexual Be-havior: A Modern Appraisal*. New York: Basic Book., 1980.
- Sacorides, Charles W. *Beyond Sexual Freedom*. Caifornia: Quadrangle/New York Times Book Company, 1975.
- Uğurlu, Kurban. "Psikoseksüel Bozukluklar." *Psikiyatri*. ed. Selim Özaydın. 337. İstanbul: İ.Ü. Tıp Fakültesi Yayınları., 1984.
- Yeşiler, Gülden Nazlı. *Gençlerde Kişilik Bozuklukları ve Cinsel Yönelim*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Yüksek, Burcu. *Investigation of Attitudes Towards Homosexuality and Transgenderism Among Heterosexual*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2016.